

Posudek magisterské práce

Název práce: **Hudba v liturgii**

Autorka: **Iva Ševčíková**

Vedoucí práce: Mgr. Ing. Zdeněk Demel

Formální stránka:

Předložená práce čítá 85 stran textu, 3 strany seznamu literatury, 28 stran příloh. V seznamu literatury je uvedeno 37 titulů, z nichž je v souladu s ČSN citováno v práci celkem 144krát. (U pozn. pod čarou č. 30 nechala autorka jak původní málo srozumitelné vysvětlení ohledně „tropu“, tak srozumitelnější vysvětlení od vedoucího práce, čímž vznikla zbytečná duplikace). Grafická úprava práce a její jazyková úroveň jsou dobré, překlepů je velmi málo. Práce je vcelku dobře strukturovaná (až na nadbytečné vytvoření podkapitoly 1.1.1).

Jazyková stránka:

Práce vykazuje dobrou gramatickou úroveň. Avšak její stylistické stránce by prospělo, kdyby celá řada přímých citací byla nahrazena nepřímými.

Obsahová stránka:

Práce je členěna do dvou kapitol. První pojednává o vývoji hudby v pravěku, starověku a potom v křesťanských zemích Západu, přičemž hudbě v českých zemích je věnována samostatná podkapitola. V ní (odst. 1.4.7) je však velmi neúplné pojednání o hudbě v liturgii po II. vatikánském koncilu. Např. otázka tzv. rytmických písní je zde zmíněna jen okrajově. V práci tak široce pojaté jako je tato, by pro úplnost nemělo chybět pojednání o moderních hudebních formách, které našly místo v liturgii po II. vatikánském koncilu. Druhá kapitola práce je zaměřena prakticky. Po teoretickém úvodu zmiňujícím směrnice pro liturgickou hudbu po II. vatikánském koncilu, představuje autorka výzkum ohledně dnešní praxe liturgické hudby v některých českých a moravských farnostech. K tomu použila dotazník s celkem 9 otázkami (s. 45). Odpovědi na ně se jí podařilo získat od 42 osob, přičemž dotazníků rozeslala asi dvojnásobek. Mezi těmi, kdo odpověděli, bylo 32 kněží, 6 pastoračních asistentů, 2 regenschori a 2 varhaníci. Pokud jde o zastoupení diecézí, 12 vyplněných dotazníků pochází z českobudějovické diecéze, 9 z pražské arcidiecéze, 6 z plzeňské, 5 z královéhradecké a 5 z litoměřické diecéze, 3 z brněnské a 2 z ostravsko-opavské diecéze (arcidiecéze olomoucká není zastoupena). V dalším textu pak autorka shrnuje obdržené odpovědi podle jednotlivých otázek a nakonec podává souhrn odpovědí v tabulkách. Ze souhrnu výzkumu vychází, že: 1) Převažuje zpívané ordinarium nad recitovaným (u 24 ze 42 dotázaných). 2) Pro zpěv na konci sv. přijímání používají kancionál jen 3 dotázaní a 39 jich využívá jiné zpěvníky. 3) Jako hudební nástroj jsou většinou používány varhany (24x), z ostatních je to nejčastěji kytara (18x), housle a flétna (9x), bicí nástroje (4x) a keyboard (3x). V 6 případech není zpěv doprovázen žádným hudebním nástrojem. Pokud jde o kvalitu varhaníků, je ze 62 případů v úvahu 48 erudovaných. 4) Varhanickému dorostu se ve farnostech věnuje jen 17 dotázaných. 5) Pokud jde o zpěv o nedělích a velkých slavnostech, v 18 případech je snaha podtrhnout slavnostní ráz liturgie zpěvem sboru či scholy (takže lid je prakticky ze zpěvu vyřazen), ve zbylých 24 případech jde o lidový zpěv, přičemž z toho v 10 případech proto, že není jiná možnost. 6) Pokud jde o přednes žalmů, převažuje zpěv (celkem 23 odpovědí), ve 14 případech je uvedeno střídání zpěvu a recitace, v 5 případech jen recitace. Pokud se žalmy zpívají, činí tak nejčastěji varhaník sám (23x) nebo se někdy střídá se scholou nebo jednotlivcem; dále nejčastěji zpívá žalm „jednotlivec“ (16x), schola (9x), „pomocník kněze“ (6x) a ve 2 případech sám kněz. 7) Na otázku, zda písně současného Kancionálu vyhovují soudobému citění a myšlení,

odpovědělo zcela kladně 11 respondentů, 23 kladně s výhradou a 8 dotázaných považuje Kancionál v tomto směru za zcela nevyhovující. 8) Na otázku, zda ve farnosti existuje schola, odpovědělo 28 respondentů pozitivně (v polovině z těchto farností však schola zpívá jen při eucharistické slavnosti). 9) Poslední otázka se týkala pořádání koncertů duchovní hudby ve farnostech. Ze 42 dotázaných 39 odpovědělo pozitivně. Z toho v 18 případech jde o koncerty o Vánocích a Velikonocích, ve 21 případech se konají koncerty i vícekrát v roce. Bohužel do výzkumu nebyla zařazena výslovná otázka ohledně praxe gregoriánského chorálu. Autorka se totiž domnívala, „že respondenti sami vyzdvihnou jeho význam“ (s. 82) v souvislosti s položenými otázkami. K tomu však nedošlo a tak se místo faktografie setkáváme v závěru práce s citově zabarveným horováním pro gregoriánský chorál. Samozřejmě nelze nic namítat proti umělecké hodnotě této hudební formy, ale i ostatní formy hudby a zpěvu lze provozovat ve vysoké umělecké kvalitě. Není správné zastávat postoj, jakoby gregoriánský chorál byl pro liturgii jedinečně vhodný. Nerozhoduje totiž druh hudby, ale její kvalita a vhodnost vzhledem k podpoře činné účasti všech věřících na liturgii. A v tomto směru nemá gregoriánský chorál výlučné postavení.

Shrnutí:

Předložená magisterská práce představuje poctivou snahu člověka nadšeného pro gregoriánský chorál pojednat stručně o dějinách hudby užívané v liturgii a alespoň částečně zjistit současný stav liturgické hudby provozované v českých a moravských diecézích. Práci by však prospěl větší odstup od zamilovaného tématu, což by vedlo k větší vyváženosti celého pojednání.

Závěr:

I přes uvedené nedostatky se jedná o poměrně velmi dobrou práci, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Českých Budějovicích dne 23. května 2006.